

Акционен план

за имплементација на Стратегијата за развој на платниот систем на Република Македонија до 2011 година

Р.б.	Стратешка насока	Активност	Носител за имплементација	Краен рок	Краток опис на преземени активности	Статус на реализација
1.	3.2.1 Правна рамка - хармонизирање со европската регулатива	имплементирање на ЕУ директивите и други правни акти релевантни за обезбедување на ефикасен, стабилен и сигурен платен систем преку примена на петте основни принципи на кои треба да се заснова правната рамка за платниот систем: 1) цврста примена на правото, 2) одговорност на институциите преку кои се врши трансферот, 3) конзистентност со другата регулатива, 4) превенција од измама и 5) поддршка на финансиските пазари	Работна група составена од 8 членови: МФ 3, НБРМ 2, Банки 2, КИБС 1 координатор: МФ	континуирана работа	Проучени се 11 документи кои се однесуваат на Единствената европска платежна област - Single European Payment Area (SEPA); Идентификувани се прописите во националното законодавство кај коишто е потребно да се изврши измена со цел надминување на неконзистентностите меѓу законите и постепено хармонизирање со европската регулатива; Предложени се измени во Законот за платен промет, Упатството за формата и содржината на платните инструменти за вршење на платниот промет во земјата,	Во декември 2007 година е донесен нов Закон за платен промет ¹ , со кој беа надминати повеќето од идентификуваните слабости во националната правна рамка (усогласување помеѓу законите по иста материја, поставување и разграничување на надлежностите на регулаторните тела, термилошко воедначување и сл.), при што беше извршено и делумно усогласување со некои барања од европската регулатива. Во зависност од реализацијата на одобрената ИПА техничка помош, целосната хармонизација на домашното

¹ Закон за платниот промет („Службен весник на РМ“ бр. 113/2007).

				<p>Законот за административни такси и Законот за судски такси;</p> <p>Побарана е и одобрена техничка помош од ИПА 2007 фондовите на ЕУ за имплементација на Директивата 64/2007/ЕС.</p>	<p>законодавство со Директивата 64/2007/ЕС се очекува да биде завршена до 2014 година.</p> <p>Со оглед на големиот број ЕУ регулативи и директиви со кои треба да се хармонизира националното законодавство, како и нивната постојана ревизија и унапредување на ниво на ЕУ, оваа стратегиска насока има долгорочен карактер.</p>
--	--	--	--	---	---

2.	3.2.2 Дефинирање на улогата на Народна банка на Република Македонија во платните системи (европски контекст)	подзаконски акти во делот на надзорот на платните системи	НБРМ	крај на 2007	<p>Врз основа на овластувањата со новиот Закон за платен промет, Советот на Народна банка, во декември 2007 година, ги донесе следните подзаконски акти:</p> <p>-Одлука за критериуми и стандарди за работењето на платните системи (Службен весник на Република Македонија бр.159/07) и</p> <p>-Одлука за начин и методологија на надзор на платните системи (Службен весник на Република Македонија бр.159/07).</p> <p>За изработката на подзаконските решенија (горенаведените одлуки) како и за нивната практична имплементација беше користено искуството на Централната банка на Холандија, во рамки на техничката соработка со НБРМ.</p>	<p>Планираните активности во рамките на оваа стратегиска насока беа реализирани на крајот на 2007 година.</p> <p>Доплнително, во декември 2010 година беше донесен нов Закон за Народната банка² со кој, за првпат³ јасно се постави оперативната, регулаторната и надзорната улога на Народната банка во доменот на платните системи и системите за порамнување и клиринг.</p>
3.	3.2.3 Консолидација на	соодветна примена и работа преку трансакциски сметки на	Здружение за банкарство и	крај на 2007	Советот на Народна банка, врз основа на овластувањата со	Оваа стратегиска насока е реализирана до крајот

² Закон за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 158/10).

³ До ова законско решение, т.е. согласно со Законот за Народната банка од 2002 година, функцијата на Народната банка беше да го уредува платниот систем во согласност со закон.

	постојната состојба на сметки за вршење на платен промет и нивно стандардно дефинирање во склад со нивната намена на трансакциски сметки	сите учесници (правни и физички лица) во платниот промет и пријавување на истите во ЕРИС-от	банките НБРМ		новиот Закон за платен промет, во декември 2007 година, ги донесе следните подзаконски акти: -Одлука за начинот и постапката за отворање и затворање на трансакциска сметка („Службен весник на РМ“ бр. 150/07), и -Одлука за начинот на водењето и содржината на Единствениот регистар на трансакциски сметки („Службен весник на РМ“ бр. 146/07). Согласно подзаконската регулатива, банките до крајот на 2007 извршија консолидација на сметките на физичките лица и отворија трансакциски сметки за вршење на платните трансакции, коишто ги пријавија во ЕРТС.	на 2007 година со што се постигна очекуваната автоматизација на процесот на комплетирање на платната инструкција (STP - straight through processing) и се обезбеди сигурен, брз и ефикасен начин на извршување на платните трансакции
4.	3.2.4 Поттикнување на нагорни трендови на безготовински плаќања	креирање на политики од страна на Министерството за финансии, банкарскиот сектор и централната банка во насока на: <ul style="list-style-type: none"> зголемување на бројот на физички лица со 	РГ од 6 членови: МФ 2, НБРМ 2, Банки 2 координатор: МФ	континуирана работа	Работната група предложи и поттикна повеќе активности: -промоција на безготовинските платни инструменти (кредитни и дебитни картички, кредитни трансфери и сл.) и на електронското банкарство од	Голем број предлози на Работната група беа активно прифатени од страна на банките (комерцијална промоција за користење на платежните картички, електронското

		<p>банкарски сметки;</p> <ul style="list-style-type: none"> • зголемување на ефикасноста на банкарскиот сектор со давање на побрза и поефтина услуга, како и подобра дистрибуција на платно сервисните точки на територијата на Република Македонија 			<p>страна на комерцијалните банки;</p> <ul style="list-style-type: none"> -пенетрација и поголема географска покриеност со АТМ и ПОС терминали; -ревизија и намалување на трошоците за безготовинските инструменти; -прифаќање на безготовинските инструменти за плаќање на јавните давачки и услуги во рамки на буџетските институции; -кампања на државата за безготовинско плаќање преку јавниот радиодифузен сервис; -работилница во организација на Народната банка во рамки на ТАЕИХ програмата (Technical Assistance and Information Exchange) од Европската Комисија, на тема "Exchange of Information and Assistance Regarding the Compliance of the Legislative for Reducing Cash in Circulation " во периодот од 21-23 септември 2010 година. 	<p>банкарство и сл.), додека Министерството за финансии ги поддржа во масовното издавање платежни картички за државната администрација и организира кампања за безготовински плаќања преку јавниот радиодифузен сервис (во 2007 и 2008 година)</p>
5.	3.2.5 Хармонизација на платните инструменти и воведување на	- Националниот платен совет во соработка со регулаторните тела и банките, со цел натамошен развој на платните инструменти и нивна	Работни групи составени од претставници на: МФ, НБРМ, Банки, КИБС, Касис,	Формирање на групите на седница на НПС во почетокот на	-Во почетокот на четвртиот квартал од 2007 година беа формирани планираните 6 (шест) работни групи, чијашто работа е во постојана	Планираните активности со оваа стратегиска насока се реализирани, но со оглед на карактерот на обврските

	<p>нови инструменти во насока која овозможува лесен и ефикасен премин од национална во паневропска платежна инфраструктура</p>	<p>хармонизација со паневропската платежна инфраструктура, да формира:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работна група за електронски кредитни трансфери; • Работна група за електронски директни задолжувања; • Работна група за платежни картички; • Работна група за кеш; • Работна група за правна подршка; • Работна група за подршка на операции, инфраструктура, технологија и стандарди. <p>- отпочнување и континуирана работа на РГ</p>	<p>Даинерс</p> <p>координатор: НСПС</p>	<p>К4 од 2007 год.</p> <p>континуирана работа</p>	<p>координација на НСПС;</p> <p>-Работните групи активно отпочнаа со проучување на СЕПА стандардите и правилата, при што до Националниот совет за платни системи доставија повеќе предлози од доменот на својата надлежност;</p> <p>-Од Работната група за директни задолжувања, со активна вклученост на КИБС АД Скопје, изработен е Предлог проект за имплементација на национална шема за директно задолжување, усогласен со СЕПА правилата;</p> <p>-Работната група за платежни картички ја иницираше потребата од зголемување на правната заштита од злоупотреба и криминал со платежни картички и истата е имплементирана со измените на Кривичниот законик од 14.09.2009 година (воведено е ново кривично дело – Изработка и употреба на лажна платежна картичка-Работната група за кеш, со поддршка од Народната банка иницираше работилницата преку TAEIX програмата од</p>	<p>за премин од националната во паневропската платежна инфраструктура, истата останува натамошна стратегиска насока. Притоа, членовите на работните групи се стекнаа со значително познавање на СЕПА стандардите и правилата, што претставува добра основа за нивната натамошна работа.</p>
--	--	--	---	---	--	---

					<p>Европската Комисија, на тема "Exchange of Information and Assistance Regarding the Compliance of the Legislative for Reducing Cash in Circulation ", во периодот од 21-23 септември 2010 година, на којашто посебно беше презентирано португалското искуство од страна на експерт од Централната банка на Португалија. Информациите и препораките од работилницата, претставуваат добра основа за натамошните активности во оваа област.</p> <p>-Работната група за правна поддршка во најголем дел учествуваше во активностите опишани во рамки на стратегиската насока број 1. Исто така, оваа работна група придонесува со правни мислења по предлозите на останатите работни групи (предлог Правилникот за директно задолжување и сл.);</p> <p>-Работната група за поддршка на операции, инфраструктура, технологија и стандарди ги идентификува сите релевантни документи за СЕПА стандардите и истите ги стави на располагање на</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					останатите работни групи. По препорака на НСП, работната група изработи анализа на користењето на шифрите за плаќања при извршувањето на платните трансакции во домашниот платен промет, како и мислење по предлог Правилникот за директно задолжување.	
6.	3.2.6 Воведување на електронски пари	подзаконски акти во делот на издавањето на електронски пари	НБРМ	крај на 2007	Врз основа на овластувањата со новиот Закон за платен промет, Советот на Народна банка, во декември 2007 година, донесе Одлука за условите и начинот на работа на друштвото за издавање електронски пари („Службен весник на РМ“ бр. 159/07). Со оваа одлука се уреди обемот и начинот на примената на одредбите од Законот за банките на овие друштва. Ова е во согласност со европската регулатива, според која банките и друштвата коишто издаваат електронски пари се сметаат за кредитни институции.	Планираните активности со оваа стратегиска насока за поставување правна рамка за работа со електронски пари се реализирани во декември 2007 година.
7.	4.1. Прифаќање на меѓународната методологија и	- прифаќање на Базичните принципи за системски важните платни системи и 4-те	НБРМ и КХВ во соработка со МФ	крај на 2007	1. Советот на Народната банка во декември 2007 година	Од страна на Народната банка, во декември 2007 година формално се

	стандарди	<p>одговорности на Централната банка од страна на Народна банка на Република Македонија, а од аспект на системите за порамнување за хартии од вредност потребно е прифаќање на стандарди и препораки и методологија за нивна проценка од страна на Комисијата за хартии од вредност во соработка со Министерството за финансии - континуирано следење и имплементација на истите</p>		континуирана работа	<p>донесе Одлука за критериуми и стандарди за работа на платните системи („Службен весник на РМ“ бр. 159/07), со којашто за национални стандарди се прифатени Базичните принципи;</p> <p>2.Комисијата за хартии од вредност на состанок на стручно ниво потврди дека ги прифаќа и следи меѓународните стандарди за работа на системите за порамнување на хартии од вредност;</p> <p>3.Од 14.12.2011 година, на покана на НСП, обезбедено е формално членство на Комисијата за хартии од вредност во работата на НСП.</p>	<p>прифатени меѓународните стандарди за системските важни платни системи и 4-те одговорности на централната банка и истите се во примена. Со учеството на Комисијата за хартии од вредност во работата на НСП, се планира подигнување на соработката со оваа институција и подигнување на значењето на меѓународните стандарди и методологии за проценка на системите за порамнување на хартии од вредност и нивно формално прифаќање како национални. Исто така, се планира НБРМ и КХВ во иднина континуирано да ги следат меѓународните стандарди во доменот на платните системи и системите за порамнување на хартии од вредност и меѓусебно</p>
--	-----------	--	--	---------------------	--	---

						да соработуваат и координирано да превземаат активности во својот домен на работа.
8.	4.2. Транспарентност на цените на услугите за вршење на плаќање	- имплементирање од страна на банките кое со донесувањето на новиот Закон за платен промет станува законска обврска за носителите на платен промет - континуирано следење од НБРМ по нивната имплементација	банки НБРМ	до почеток на 2008, континуирана работа	Деловните банки од почетокот на 2008 година редовно и транспарентно ги објавуваат тарифите за платните услуги, а Народната банка воспостави супервизорски надзор над истото.	Со транспарентното објавување на тарифите за платните услуги од страна на банките и воспоставениот супервизорски надзор од страна на Народната банка, оваа стратешката насока е завршена.
9.	4.3. Дефинирање на поими и функции на платните системи и системите за порамнување на хартии од вредност	Во новиот предлог Закон за платен промет се имплементирани поимите и функциите на платните системи. Потребно е понатамошно континуирано следење и имплементирање во овој домен.	МФ во соработка со Работните групи од овој АП	континуирана работа	Со новиот Закон за платен промет за прв пат е дефиниран поимот платни системи и надгледувањето на платните системи согласно меѓународно прифатените стандарди. Обврската за континуирано следење на промените и нивно имплементирање останува.	Стратешката насока е имплементирана со донесувањето на Законот за платен промет во 2007 година, со тоа што оваа стратешка насока подразбира континуирана работа којашто треба да се има во вид при ревизијата на правната рамка и имплементацијата на европското право во домашното законодавство во рамки на интегративниот

						процес на Република Македонија во ЕУ.
10.	4.4. Дефинирање на Трезорот како посебен носител на платен промет	Потребно е во регулативата да се дефинира Трезорот како посебен носител на платен промет, со оглед на важноста на Трезорот како единствен учесник во платниот промет во име и за сметка на Буџетот и буџетските корисници	МФ	до почеток на 2008	Во новиот Закон за платен промет поставени се одредби со кои Трезорот е поставен како посебен носител на платниот промет, а Министерството за финансии го усогласи своето работење со законските одредби до почетокот на 2008 година.	Оваа стратегиска насока е целосно имплементирана на почетокот на 2008 година, со што се постигна поголема сигурност и ефикасност во извршувањето на платните трансакции за буџетот и буџетските корисници.
11.	4.5. Стручно усовршување, меѓународна соработка, конференции, работилници, семинари	зголемување на интензитетот на стручно усовршување на вработените од Народна Банка на Република Македонија, Министерството за финансии, Банкарскиот сектор, Клириншката куќа и другите инволвирани страни во националниот платен систем во рамките на индивидуалните институции Исто така, потребно е стручното усовршување да се прошири и преку пренесување на стекнатото теоретско и практично искуство од областа на платните системи на домашен план преку	на предлог и во организација на членовите на НСПС	континуирана работа	Во рамките на техничката соработка на Народната банка со Централната банка на Холандија одржани се 3 национални конференции поврзани со темите на работните групи за имплементација на Стратегијата (2008, 2009 и 2010 година), а конференцијата во 2011 година беше проширена со учество на претставници од централните банки на земјите од Југоисточна Европа. На овие конференции учествуваа голем број вработени во финансискиот сектор на Македонија, при што се	Со преземените активности во рамките на оваа стратегиска насока во изминатиот период, значително се подигна сознанието на регулаторите и учесниците во платниот промет за меѓународните стандарди, европското законодавство, СЕПА стандардите и шемите на платните инструменти, како и практиките на европските земји од областа на платните системи и системите за порамнување. Сепак, оваа стратегиска насока

		<p>организација на семинари, работилници, конференции и сично со активен придонес на вработените кои биле вклучени во програми на технички соработки, семинари, студиски престои и слично.</p>			<p>запознаа со меѓународните стандарди за работа на платните системи и системите за порамнување на хартии од вредност, европската регулатива, како и со искуството на некои европски земји (Холандија, Португалија, Словенија, Бугарија, Хрватска и др.). Исто така, банкарскиот сектор се запозна со иновациите во доменот на платните инструменти и правците на развој во СЕПА.</p>	<p>подразбира континуирана работа.</p>
--	--	--	--	--	---	--